

BONDSDAG

BESPREKING

Leven in het verbond

Verslag van de bespreking

M.J.A. Zwikstra-de Weger

De voorzittershamer is voor het leiden van de bespreking tijdelijk overgenomen door mevrouw A. Hovenga-Douma. Zij geeft de drie sprekers om beurten de gelegenheid om hun vragen te beantwoorden. Helaas is het in deze zaal van De Doelen moeilijk interruptiemicrofoons te plaatsen, zodat forumbespreking niet mogelijk is.

'Stille tijd'

Het woord is allereerst aan ds. Messelink. Hij begint met een vraag over de uitdrukking 'stille tijd', die hij in zijn toespraak gebruikte. Wat verstaat hij hieronder en is dit geen verdacht begrip?

Ds. Messelink heeft deze uitdrukking met opzet gekozen. Onlangs las hij dat het begrip 'stille tijd' onder kritiek gezet werd vanuit de Buchmanbeweging, een beweging van voor de oorlog, die als de wortel van dat begrip werd beschouwd. Hij vindt het jammer dat een goede zaak van deze tijd onderuit gehaald wordt door een nu niet meer functionerende zaak van vroeger weer naar voren te halen. Naar zijn mening is het begrip 'stille tijd' te omschrijven met het opzoeken van de binnenkamer, het spreken met de HERE en het overdenken van Gods Woord. Dat zijn wezenlijke zaken voor het leven van een christen.

De binnenkamer moet daarbij uiteraard in verbinding staan met de andere kamers van ons huis, ons levenshuis. Met dit voor ogen wil spreker graag het begrip 'stille tijd' uit de verdachte hoek halen en het een stukje eerherstel geven. Hoe je het noemt, is niet belangrijk, maar het gaat om wat ermee omschreven wordt: de verborgen omgang met de HERE (zie ook Psalm 25), en die moet een goede plaats in ons leven krijgen.

Echt en eerlijk

Ds. Messelink heeft er in zijn referaat over gesproken dat ouders eerlijk tegenover hun kinderen moeten zijn, ook over hun eigen geloofsleven met z'n ups en z'n downs. Moet je dan ook je eigen slechte gedachten en daden maar concreet op tafel leggen?

Natuurlijk is het niet de bedoeling geweest te suggereren dat ouders hun hart met alle boze gedachten maar domweg voor hun kinderen moeten blootleggen. Maar we moeten ze geen verkeerd beeld voorschotelen van ons eigen geloofsleven. We moeten er eerlijk in zijn dat ook ons omgaan met de HERE niet altijd op een hoogtepunt staat, maar aanvechtingen, vragen en soms zelfs twijfels kent. Als we dat voor onze kinderen verborgen houden en hun de indruk geven dat ouders geen vragen hebben, maar altijd heel dichtbij de HERE leven, dan schotelen we ze een ideaal voor, te mooi voor ze om zelf te kunnen bereiken. Daar lopen ze op een gegeven moment mee vast.

In een eerlijk beeld van onze eigen omgang met de HERE is plaats voor het feit dat wij daarin ook onze problemen kennen. Het is bevrijdend voor kinderen als ze dat zien. Dat ze ervaren dat de HERE hun ouders en dus ook hen met al hun vragen, twijfels en onzekerheden aanvaardt. Dat zij en wij ons ondanks alle slechte dingen en alle onzekerheid kinderen van de HERE mogen weten.

God geeft zegen op een door ouders doorleefd geloofsleven, ook dat mag gezegd worden. Maar daar hoort bij dat je in de omgang met de HERE ook teleurstellingen kent en vragen hebt. Ds. Messelink heeft juist voorbeelden uit de Bijbel genoemd om te laten zien dat dat niets nieuws is. Wat zal Samuël teleurgesteld geweest zijn toen hij de fakkel niet aan zijn zonen kon overdragen. Al wordt de achtergrond daarvan niet vermeld in de Bijbel, het is duidelijk dat tegenvallers die er ook in de omgang met de HERE kunnen zijn, niet verzwegen moeten worden.

Het verbond voor alle kerkleden

Het onderwerp van de lezing van ds. Messelink was leven in het verbond en het gezin. Door het bondsbestuur was hem gevraagd daar zich op te concentreren, omdat op de bondsdag veel moeders zijn. Daarmee is beslist niet bedoeld dat het verbond alleen maar iets is voor het gezin. Mensen in de gemeente van Christus die alleen zijn, niet getrouwd, zonder kinderen, weduwen, weduwnaars of gescheidenen hebben allemaal net zoveel met het verbond te maken als een doorsnee gezin met kinderen.

Buiten het geijkte plaatje van vader-moeder-kinderen-opvoeding zijn heel wat andere situaties denkbaar en aanwezig in de

kerk van Christus, die net zoveel aandacht verdienen en die net zoveel vragen oproepen als het gezin. Het verbond mag niet alleen maar de klank hebben van gezin en van geslacht-op-geslacht. Gelukkig hoort iedereen in de kerk bij het verbond van de HERE, ieder mag op zijn eigen plaats meedoen. Ook onze kinderen horen bij de gemeente, samen met de gehuwden en de alleengaanden. En wij allemaal hebben een taak in de kerk naar onze jeugd toe. De voorbeeldfunctie, het identificatiefiguur-zijn, is niet alleen iets voor de vaders en moeders, maar voor alle ouderen in de kerk.

Verbond en levensstijl

Vervolgens mag ds. Folkers de vragen beantwoorden die hij gekregen heeft. Hij had in zijn voorbereidend stukje in WEGWIJS-maart het volgende geschreven: 'Maar er is ook een schaduwzijde, in verband met het leven in het verbond: deze zekerheid van het geloof, het geloof in de belofte van God, kan binnen onze geloofsbeleving gevangen raken in een formule. De belofte versteent dan tot een objectieve waarheid, die schijnzekerheid biedt. Dat gevaar dreigt vooral, waar wij niet bereid zijn om voor de levende God te gaan staan.' Naar aanleiding hiervan wordt gevraagd of dit kritiek van buitenaf of zorg van binnenuit is.

Ds. Folkers is van mening dat we aan kritiek van buitenaf niet zoveel aandacht hoeven te besteden, omdat die zorg van binnenuit wel degelijk aanwezig is. Met die schaduwzijde bedoelt hij dat we denken dat het *dus* met ons wel goed zit, omdat we kinderen van het verbond zijn. Of we zondaar zijn of niet, we horen daar *dus* toch bij. Dat 'dus' in zo'n redenering is het grote gevaar en dat bepaalt die schaduwzijde. Nog niet zo lang geleden kwam in het Noorden van het land bij een enquête onder de jeugd naar voren, dat ze bijna allemaal geloofden dat God er was en ook voor hen zorgde, en dat ze een kind van de HERE waren. Maar hun levensstijl vertoonde een sterk gesecculariseerd levenspatroon. Daartussen voelden ze maar heel weinig spanning.

Voor die schaduwzijde moeten we goed oog hebben, niet alleen naar de jeugd overigens. De zuigkracht van de secularisatie kan ons allen van de schoonheid en de rijkdom van het verbond vervreemden. De eigenlijke intentie van de toespraak van ds. Folkers was dan ook, dat we van die zuigkracht alleen maar bevrijd worden, als we de persoonlijke relatie met de HERE ook doorleven en voor de levende God gaan staan.

Doop en belijdenis

De volgende aan ds. Folkers gestelde vraag sluit hierbij aan. Het gaat erom hoe je iemand moet antwoorden die belijdenis van zijn geloof heeft gedaan en dus (weer dat 'dus'!) zijn doop heeft aanvaard, na een paar jaar in zijn levenswandel verslapt, op zijn belijdenis aangesproken dit doorschuift naar zijn doop en reageert met: om mijn doop heb ik niet gevraagd. Ds. Folkers vindt de relatie die hier gelegd wordt tussen doop en belijdenis-doen, belijdenis als antwoord op je doop, heel typerend. Heeft iemand die denkt na zoveel jaar catechisatie aan het doen van belijdenis wel toe te zijn, maar geen persoonlijk leven met de HERE kent, en daar zelfs weinig over wil nadenken, dan zijn doop wel aanvaard? Zijn belijdenis lijkt misschien wel een antwoord op zijn doop, maar als die dan vanzelfsprekend en automatisch volgt, is er sprake van geestelijke oppervlakkigheid. In zo'n geval moet je het gesprek inhoudelijk voeren en niet direct appelleren in de richting van die beide hoofdgebeurtenissen. Oftewel, wanneer kinderen vervreemden van de dienst van de HERE, moet je met ze doorspreken over hun relatie met God: wie is God in jouw leven, en wie ben jij voor het aangezicht van de HERE?

Jargon

Met opzet heeft ds. Folkers in zijn referaat het woord partner gebruikt. Is het woord verbondspartner wel goed? Net als 'stille tijd' valt het in de categorie 'verdachte woorden'. Het woord partner was inderdaad horizontaal geladen, het werd gebruikt voor gelijkberechtigde partijen, en daarom past het niet in de relatie met God. Vroeger ging ds. Folkers in preken wel eens tekeer tegen dit jargon. Nu gaat hij daar wat anders mee om. Hij wil het verbond niet horizontaal inrichten, wel vindt hij dat woorden op zich geen lading hebben, je moet ze vanuit het verband vullen. Hij heeft in zijn toespraak niet bedoeld te zeggen dat de mens in het verbond gelijke rechten heeft tegenover God. Het is wel zo dat de mens die door God mondig verklaard wordt, als zodanig partij mag geven in het verbond. Ziedaar ook de afkomst van het woord partner. Het is in de toespraak gehanteerd als een pleidooi voor een eigentijds taalgebruik. In de kerk hebben we dan wel ons kerkelijk jargon, maar we moeten oppassen ook naar buiten toe verstaanbaar te blijven.

Onberispelijk

God heeft een bedoeling voor ons leven: 'opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor zijn aangezicht tot lof van zijn heerlijkheid' (zie Efez. 1:4 en 5). Zijn wij niet dan onberispelijk wanneer we ons voortdurend laten berispen door Gods Geest; Hij maakt het weer zuiver en rein tussen God en ons. Al voelen we dat niet, God ziet ons wel zo en wil graag dat wij dat ook zelf zien. Hij is immers onze Vader die van ons houdt en graag vergeeft, maar vergeven wij onszelf en elkaar wel altijd?

Ds. Folkers heeft al in zijn toespraak sterk willen benadrukken dat wij, in de ontmoeting met God, van onszelf moeten schrikken. Wanneer de HERE volgens de bedoeling die Hij oorspronkelijk in het paradijs had, zou handelen, dan zou ons aller dood het directe gevolg zijn. Zo groot is de schrik van de heilige God tegenover een zondig mens. Wij zouden geen ogenblik voor Hem kunnen bestaan, zegt Paulus. En zelfs Jesaja, die zo toegewijd was aan de dienst van de HERE, zei toen hij God ontmoette: wee mij, want ik verga, ik kan voor God niet leven. Toch kunnen we met Paulus in Efeziërs 1:4 zeggen dat we heilig en onberispelijk zijn voor het aangezicht van de HERE, als we de volle rijkdom van het verbond in ons leven verwerken, nl. dat we alleen maar tot God kunnen naderen via het kruis van de Here Jezus Christus.

In zijn referaat heeft ds. Folkers dat verwerkt op twee manieren: *oudtestamentisch*: de Israëlieten konden God alleen ontmoeten via het altaar waar de zonden werden neergelegd; en *nieuwtestamentisch*: via het verzoeningswerk van de Heiland. Zo belijden we dat ook. God ziet ons in Christus altijd genadig aan. Als wij voor het aangezicht van de HERE willen leven, rekent God ons een levenswandel toe in Christus, door de Heilige Geest.

Dat wil niet zeggen dat schuldbesef niet nodig is, dat we uit onverschilligheid denken ons voor God best te kunnen handhaven met onze zonden en gebreken. Nee, God verdraagt de zonde niet! Als we God ontmoeten, ook in de eredienst, moeten we bang worden van onze zonden. Dan alleen leren we te vluchten tot het kruis van de Here Jezus Christus en dan alleen ervaren we ook de geweldige bevrijding die van de verzoening uitgaat. Dat is beleving van de kerkdienst, de wetenschap dat God het echt in het reine maakt: we mogen voor zijn aangezicht staan en in geloof ons hart tot God verheffen. En in de hemel mogen we voor zijn aangezicht zijn, samen met al de heiligen, gewassen in het bloed van de Heiland. Dat mag geen lege formule worden, dat moet in ons leven telkens opnieuw doorleefd zijn.

Gods grote liefde

Ook voor ds. Van den Berg zijn er een aantal vragen binnengekomen. Als je met een ongelovige praat over Gods liefde, dat Hij voor ons zijn Zoon gegeven heeft, werpt men tegen: is dat liefde, dat Hij zijn Zoon geeft? Dat Hij dat zijn Zoon aandoet, daar kan men niet mee uit de voeten.

Met dit punt wordt een groot geheim aangeroerd, voor mensen niet te begrijpen. Welke vader laat zijn zoon zo diep vallen, wie geeft nu zijn kind over aan zulke vreselijke vijanden? Ds. Van den Berg meent dat we maar niet moeten proberen het aannemelijk te maken. Je zou bijvoorbeeld parallellen kunnen aanwijzen hoe ver liefde mensen kan bewegen om zich voor anderen in te zetten. We komen allerlei situaties tegen. Denk alleen al aan de recente viering van vijftig jaar bevrijding met daaraan voorafgaand de dodenherdenking: mensen gaven hun leven voor hun vaderland, zodat anderen van de vrijheid zouden kunnen genieten. Dat is best iets heel moois: het was voor het geliefde vaderland en voor landgenoten. Maar de liefde van God gaat ver ons verstand te boven. Hij ging zo ver dat Hij alles gaf en dat voor mensen die Hem op het hart traptten. Toen God aan het kruis zijn liefde toonde, kwamen bij de mensen de meest bittere en pijnlijke dingen op: hoon en spot.

Ook in de Bijbel is te lezen dat het evangelie van Gods liefde, aan het kruis betoond, mensen voor een raadsel plaatst. Paulus noemt het een aanstoot voor de joden en een ergernis voor de heidenen. Het is het moeilijkste, maar ook het grootste wonder, dat God zo ver is gegaan en dat Hij zelf nog door die liefde ons mensen moet raken. Dat Hij dat alles heeft overgehad om ons leven te redden! De liefde van God is onvergelijklijk, een goddelijke liefde!

Liefde en huwelijk

Bij de liefde die wij naar onze naaste moeten betonen, kunnen we allerlei moeilijke situaties tegenkomen. Daarover werd ds. Van den Berg het volgende gevraagd: hoe moet onze houding zijn als je kind al samenwoont met een ongelovige en wil gaan trouwen? Moeten wij zo'n huwelijk afraden, of is het stel eigenlijk al getrouwd? Een andere vraag: hoever moet liefde gaan bij de moeiten in een huwelijk waarin alles tegenwerkt?

Het is in zulke gevallen niet gemakkelijk een goede houding te vinden met de juiste woorden en daden, meent ds. Van den Berg. Hierover moeten we uit liefde duidelijk, evenwichtig en op de juiste tijd met onze kinderen spreken. Dat vraagt veel wijsheid en fijngevoeligheid. Het is van evenveel belang ze te laten voelen dat ze ons lief zijn en dat we ze niet kwijt willen; niet als kinderen van God, maar ook niet als kinderen van onszelf. Om te beginnen moeten we duidelijk en met klem overbrengen, dat wie samenleeft, al leeft als getrouwd. Die leeft niet overeenkomstig Gods wil. En als later het besluit valt om te trouwen, moeten we opnieuw duidelijk zijn. En dat door aan de ene kant te zeggen dat trouwen met een ongelovige tegen de wil van de HERE is. En door aan de andere kant ook te zeggen dat de wettige vorm van samenleven te verkiezen is boven die méér kwade.

Als spreken over een en ander moeilijk wordt in een huwelijk, mag het volgende bedacht worden: door een wandel zonder woorden kan God eveneens een getuigenis doen uitgaan naar de naaste, zegt Petrus in verband met een huwelijksrelatie met een ongelovige. Dit geldt ook bij andere huwelijksproblemen. We moeten hierbij goed afwegen en oppassen dat we iemand niet platwalsen met woorden. God vraagt ons helemaal, dus ook onze daden. Dat moeten we proberen uit te

dragen in het leven met de ander. Tegelijk ondervinden we hoe de macht van het kwaad ons eigen leven, en misschien nog meer dat van de naaste bij wie het geloof ontbreekt of wegwijnt, kan afbreken. Dan moeten we laten zien hoe ons geloof helpt om elkaar met liefde te zoeken en die liefde te blijven vertolken, soms misschien minder met woorden en misschien meer met daden.

De presidente besluit de bespreking met de predikanten ervoor te bedanken dat ze ons mochten wijzen op God de Almachtige, die met ons een verbond heeft opgericht. Ook in het beantwoorden van de vragen mochten we weer horen van de liefde van God, waaruit wij elke dag samen met onze kinderen mogen leven. God belooft ons immers eeuwig leven met Hem door Jezus Christus.